

YTTRANDE 2016-03-04 Dnr Ku2015/02346/KL

Kulturdepartementet
t 103 33 Stockholm
ku.remissvar@regeringskansliet.se

Redovisning av Ku2013/1343/KA Översyn av regelverket om de kyrkliga kulturminnena (dnr Ku2015/02346/KL)

Sammanfattning

Vi instämmer i stora delar med förslag till ändringar av 4 kap. kulturmiljölagen. Vi anser dock att frågor om immateriella värden ska beaktas i samband med tillståndsprocessen. Beloppsnivåer för vite respektive böter finns inte reglerat. Frågan om övertaliga kyrkor anser vi vara en inomkyrklig beslutsprocess och den behöver kopplas ihop med den kyrkoantikvariska ersättningsprocessen. Regelverket kring hur hantering av de kulturhistoriska värdena ska ske efter beslut om övertalighet kan specificeras av myndighet. Dialogen kring kunskaps- och kompetensutveckling i utvecklingsarbetet behöver utvecklas. Vi vill även poängtera att begravningsavgiften bekostar vården av vissa kulturminnen på kyrkogårdarna.

5.3 Immateriella värden

Svenska kyrkans förvaltningsuppdrag omfattar utöver bevarande, även utveckling och brukande. Bruket i en levande tradition och i sitt rätta sammanhang, "laddar" både kyrkorum och inventarier och utgör den bästa garanten för ett långsiktigt bevarande. Detta är något som också ska beaktas i tillståndsprocessen.

6.4 Ansvarsbestämmelser

I kap 4 §17 KML finns idag en skrivning om att vite kan utdömas om beslut inte följs. Vi anser att det är fullt tillräckligt. De förslag på lagändringar som finns är inte konkreta, det vill säga de går inte att ta ställning till. Vite och böter finns föreslaget men inga nivåer eller belopp.

6.7 Övertalighet

Förvaltningsfrågorna ägnas generellt stor uppmärksamhet inom Svenska kyrkan - på lokal, regional och nationell nivå. FoU-projekt inom området bedrivs av Svenska kyrkan och i samverkan med museer, universitet och högskolor. Kyrkan har även historiskt varit en föregångare då ändamålsenliga rutiner för tillsyn etablerades redan på 1620-talet och därmed årtionden före det som kallats världens äldsta kulturminneslag (1666).

Skrivningen om att staten och Svenska kyrkan delar på det ekonomiska ansvaret inte är korrekt. Förvisso får kyrkan kyrkoantikvarisk ersättning KAE för delar av antikvariska åtgärder (antikvariska merkostnader) som genomförs. Men KAE motsvarar absolut inte hälften av kostnaderna för förvaltandet av de kyrkliga kulturbyggnaderna. Faktum är att KAE täcker enbart en liten del av kostnaderna för de kyrkliga kulturarven. Svenska kyrkan bekostar med sina medlemmars kyrkoavgift större delen av projekt med kyrkoantikvarisk ersättning, driften, reparationer och mindre underhåll. Att man behöver lyfta svenska allmänhetens förståelse för och kännedom om vad kyrkoavgiften egentligen bekostar är något som alla instanser behöver arbeta med. En gemensam begravningsavgift kan tyvärr också på sikt bidra till ytterligare utträden i kommuner med idag låg begravningsavgift, vilket renderar ytterligare mindre intäkter som kommer att drabba de kyrkliga kulturarvens framtid. Dessutom bör det poängteras att begravningsavgiften bekostar vården av vissa kulturminnen på kyrkogårdarna. Vilket inte berörs i rapporten.

Beskrivning om minskad tillhörighet i Svenska kyrkan kan mycket väl avspegla varför ekonomiska faktorer idag har fått stor betydelse för Svenska kyrkans fastighetsförvaltning. Att kyrkor aldrig byggts utifrån krav på ekonomisk nytta eller utifrån tanken att de skulle utgöra lönsamma spekulationsobjekt är påståenden helt

främmande för vår förvaltning. Svenska kyrkans huvudsakliga uppgift, kärnverksamhet är gudstjänst, mission, diakoni och utbildning detta bedriver vi i våra kyrkliga kulturminnen och övriga lokaler. Frågan om övertaliga kyrkor anser vi vara en inomkyrklig beslutsprocess.

Om det generella skyddet skulle upphöra för kyrkliga kulturminnen så behöver det utvecklas vad som händer med de byggnader och inventarier där skyddet tas bort. Vem prioriterar och beslutar om vilka kyrkor skyddet ska tas bort på och hur ska det förfarandet se ut? En utredning om hur hantering av de kulturhistoriska värdena ska ske efter beslut om övertalighet behöver genomföras.

6.8 Dialog om kunskaps- och kompetensutveckling

Att Riksantikvarieämbetet inte ser Svenska kyrkan som en part i utvecklingsarbetet är beklagligt. Fortfarande är Svenska kyrkan exkluderad ur den grupp samarbetspartners i FoU-arbetet som Riksantikvarieämbetet anger. Däremot anføres Läsmuseerna - ännu med oklar roll, likaså universitet och högskolor. Det förefaller osäkert om Riksantikvarieämbetet har kännedom om det omfattande FoU-arbete som initieras och bedrivs inom Svenska kyrkan – landets största ägare och förvaltare av ett gemensamt kulturarv. Trossamfundets verksamhet i kyrkorna, levande och i kontinuitet med byggnadernas, inredningens och inventariernas ursprungliga funktion och syfte, är något som avsevärt förstärker kulturvärdet. Ett fortsatt brukande och Svenska kyrkans långa erfarenhet av förvaltningsarbete kan ses som de bästa garanterna för kyrkobyggnadernas långsiktiga bevarande.

Jörgen Eklund

Ordförande för kyrkorådet

Västerås pastorat

Helén Lundberg

Domprost

Västerås pastorat